WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го ГРУДНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 16, 1958 No. 241. VOL. LXV.

БАНКІРИ ВВАЖАЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОДАТКІВ МЕНШИМ ЛИХОМ, ЯК ІНФЛЯЦІЮ

Вашингтон. — Економічна Комісія Американської Асоціяції Банкірів, що відбувала востаннє у Вашингтоні свої наради, під час яких обговорювано господарську ситуацію країни, опублікувала висновки із цих нарад в окремому комунікаті, проголошеному в неділю дня 14-го грудня. Комісія, до якої входять представники 12 найвидатніших банків ЗДА, працювала під проводом Джессі В. Теппа, генерального директора Банку Америки в Лос Анджелес. В опублікованому комунікаті комісія висловилася за збільшення податків, на той випадок, якщо б уряд не мав можливости вирівняти федеральних видатків в найближчому федеральному бюджеті. В дальшому економічна комісія Асоціяції Банкірів заявилася за припинення дефіцитової політики, бо тільки це може відбудувати довір'я до майбутньої вартости доляра. „Ситуація в нашому федеральному бюджеті — стверджується далі в комунікаті — стала інфляційною загрозою для нашого народного господарства. Податкові тягарі збільшилися видатно і ми знаємо з досвіду минулого, як це тяжко приходиться федеральному урядові добитися зменшення податків." Тому теж — на той випадок, якщо б уряд і Конгрес не мали можливости або не хотіли зменшити федеральних видатків до рівня реальних приходів у податковому 1959-60 році, тоді на вирівнання видатків треба буде знайти джерело покриття цих видатків, значить, піти на збільшення податків. Це буде дуже болючою процедурою, але куди менш болючою, як наслідки безупинно продовжуваної дефіцитної політики. Коли б конечність підвищення податків справді таки заіснувала, тоді вони мусіли б бути розложені рівномірно на всі групи податковців.

Випущено першу балістичну ракету разом із мавпою

Кейп Канаревал, Флорида. — 13-го грудня відбулося успішне випущення балістичної керованої ракети „Юпітер С", з якою по раз перший летіла в космічні простори і маленька 2.5-фунтова мавпочка „Гордо". Цю ракету випробовувано вже давніше, але тепер її справджували ще раз, бо хочуть її вживати як першої частини ракети до випущення нового сателіта до Місяця в січні 1959 року. В головній конусовій частині ракети в маленькій „каюті" вміщено мавпочку, бо хотіли пізнати, як діють вищі простори на живі істоти. Окремі точні прилади записували биття серця, віддих і тиснення крови тваринного пасажира. згідно з записами мавпа „почувалася" добре, бо все в неї було нормальне. Після 20-мінутового лету „Юпітер С" долетів до передбаченої віддалі на 1,700 миль і впав на Атлянтійському океані, де на нього чекав окремий корабель, який мав витягнути з води „конус" тієї ракети, як вона мала триматися на поверхні океану з допомогою окремих поплавців. Цей конус мав також видавати ще й окремі сигнали, щоб його легше було знайти. Як тільки контральна стація на Флориді ствердила, що ракета „Юпітер С" долетіла до своєї цілі, негайно почалися розшуки за конусом, але вони не мали успіху, мабуть не діяли поплавці, і ракета занурилася в воду, так що важко її знайти. Згинула також і мавпочка як жертва науки. Та ця жертва не пішла намарне, бо вчені дістали докладні радіові записи про діяння серця мавпи та про стан її здоров'я під час лету, а це матиме значення при дальших пробах в тому напрямку, щоб колись і людина могла літати по космічних просторах.

Сен. Кейс конферував із Президентом про охорону громадянських прав

Вашингтон. — Республіканський сенатор із Ню Джерзі Кліффорд Кейс заявив журналістам, що він був на окремій конференції в президента Айзенгавера 12-го грудня і розмовляв про те, що на новій сесії Конгресу треба внести новий законопроєкт про охорону громадянських прав. Президент має „глибоко цікавитися" цією проблемою і прихильно ставитися до законопроєкту, який в цій справі підготовляє дипартамент справедливости. Сенатор Кейс порушував із Президентом ще такі проблеми: будівельну програму, перебудову старих міських дільниць, імміграційну справу, виплату допомоги безробітним то допомогу шкільництву і опіці над здоров'ям. Сенатор порушив і справу залізниць, які редукують рух по деяких лініях, бо мають дефіцит від посажирських поїздів. Стейтові легіслятури повинні подбати, щоб залізниці могли курсувати в підміських районах, — гадає сенатор Кейс.

ВСЯ КОЛЯДА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

УКРАЇНЦІ АМЕРИКИ!

У радісний час Різдва Христового, коли стародавнім звичаєм обдаровуємо одне одного, Злучений Український Американський Допомоговий Комітет звертається до всієї української громади у З'єдинених Державах Америки з проханням скласти подарунок для брата по крові у формі пожертви на харитативно-допомогову акцію в користь потребуючих українців.

Цей заклик приходить у час, коли ЗУАДК має за собою вже близько п'ятнадцяти років праці, у висліді якої виконано величезну, як допомогову, так і переселенчу акцію, що дала змогу врятувати сотні тисяч українських втікачів-емігрантів від загибелі.

Під цю пору ЗУАДК продовжує переселенчу акцію — труднішу за попередню, бо вона вимагає і фондів на оплачення переїзду аплікантів, і складнішого полагодження формальностей, несе допомогу потребуючим, дає грошову підтримку працівникам науки, а в останньому часі започаткував ще акцію допомоги українцям в деяких інших країнах Европи і розгорнув розбудову Суспільної Служби, присвячуючи увагу організації Допомогового Фонду для працівників літератури і культури.

Ці всі завдання нашої незалежної допомогової установи вимагають фондів, а ці фонди може дати лише українська жертволюбна громада.

Управа ЗУАДКомітету звертається з гарячим закликом до кожного українця в нашій країні переслати свою пожертву з нагоди традиційної Коляди на поширену гуманітарну діяльність ЗУАДКомітету в користь усіх потребуючих українців як на еміграції, так і в деяких країнах Середньої Европи. Пожертви просимо передавати збірщикам, які звернуться до Вас із офіційними збірковими листами ЗУАДКомітету, або пересилати безпосередньо на адресу ЗУАДКомітету:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Своєю пожертвою з нагоди Коляди на гуманітарні цілі ЗУАДКомітету допомагаєте братові в нужді чи хворобі, допомагаєте у розбудові українського культурного життя, як також допомагаєте у рості української незалежної харитативної установи: Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, перед яким ще великі завдання не лише тепер, але й у майбутньому.

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

ДИРЕКЦІЙНА РАДА ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ:

Екзекутива: Д-р Володимир Галан — президент, д-р Матвій Стахів, Роман Слободян, Михайло Пізнак і Катерина Пелешок — заступники президента, ред. Василь Мудрий — екзекутивний директор, Павлина Різник — секретар, Іван Харамбура — касир.

Контрольна Комісія: Василь Довгань, ген. Олександер Загродський, Іван Іванчук, д-р Володимир Михайлів, д-р Ярослав Падох і ред. Іван Кедрин-Рудницький.

Дирекційна Рада: Антін Батюк, Теофіль Вак-Бойчук, Володимир Воровик, Дмитро Василащук, Олександер Галелюк, Дмитро Галичин, Катерина Гульчій, Антін Драган, Степан Куропась, Іван Поритко, Анна Сивуляк, Мирон Утриско, Андрій Шекерик, Тарас Шпікула, Роман Шрамченко, Йосип Харина й Олександер Яремко.

РЕДАКТОР ЯРОСЛАВ ЧИЖ, ВІДОМИЙ ДІЯЧ, ПОМЕР В НЮ ЙОРКУ НА 64 РОЦІ ЖИТТЯ

Сл. п. Ярослав Чиж

Ню Йорк. — В суботу 13 грудня ц. р. вранці, у себе дома в дільниці Елмгерст на Квінсі в Ню Йорку, помер на удар серця один із піонерів української громади в Ню Йорку, видатний український журналіст і публіцист, співдиректор американської установи „Загальна Рада для Американської Єдности", Ярослав Чиж. Він народився 17 лютого 1894 року в Дублянах б. Львова. Після відбуття військової служби в австрійській армії в першій світовій війні, діставшись в російський полон — видобувся з нього після вибуху революції та був одним із засновників формації Січових Стрільців у Києві, в рядах яких перебував у ступні сотника, до самого кінця її існування. Був членом Стрілецької Ради і її політичним референтом. Після програ війни УНР проти большевиків, вернувся до Львова, де став членом підпільної Української Військової Організації. Загрожений арештуванням поляками, втік за кордон, спершу до Відня, потім до Праги, де закінчив філософічний факультет в Карловому університеті. Безпосередньо після того, у 1922-му році, прибув до З'єдинених Держав, як один із нечисленних тоді українців з високою освітою, що поселились тут. Дістав американське громадянство в 1929 році. Працював спершу, як редактор „Народної Волі" в Скрентоні, потім в американській пресово-інформаційній агенції Загальна Рада для Американської Єдности в Ню Йорку, де згодом став її співдиректором. В минулому році став екзекутивним директором організації „Люди з людьми", але вийшов із неї внаслідку внутрішніх непорозумінь, після чого насправді ця організація завмерла. Ярослав Чиж користувався повагою в американських офіційних колах і перевів ряд подорожей в різних місіях: до Югославії, Англії, Фінляндії, Франції, Німеччини; Польщі, Італії і Чехословаччини. Він був увесь час активно зв'язаний із пресою, організаціями та культурними й суспільними проблемами різних національних груп в Америці. Був одним з найкращих знавців проблем національних груп в Америці та внутрішніх відносин в них. Зокрема, був дослідником і істориком початків української громади в Америці і на цю тему появилися його науково-публіцистичні праці, м. ін. також в календарі „Свободи". Нещодавно взяв участь в зборах українських журналістів в Ню Йорку і відмовився від запропонованого йому головства в тій організації аргументом, що — не займаючи ніякого офіційного становища в українському зорганізованому громадянстві — може легше й успішніше допомагати українській справі серед американців. Його смерть позбавляє американських українців важливої позиції, яку він займав. Залишив дружину Осипу з відомої української родини Яремів. Панахида по сл. п. Ярославі Чижові відбудеться в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вул. в Ню Йорку у вівторок 16 ц. м. в год. 8 веч., похорон у середу о год. 9-ій вранці відтіль до греко-кат. церкви від. Юра, а звідси о год. 10 на цвинтар.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ, СПРАВА ПАСТЕРНАКА, І НАЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В СССР НАЙБІЛЬШЕ ІНТЕРЕСУВАЛИ АМЕРИКАНСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ НА КОНФЕРЕНЦІЇ З І. П. БАГРЯНИМ

Ню Йорк. — Український повстанський рух, значення угорської революції, „трагедія Пастернака" та національні проблеми в Совєтському Союзі були предметом найбільшого зацікавлення кількох американських кореспондентів на пресовій конференції з Іваном Павловичем Багряним, що відбулася тут минулої п'ятниці, 12-го грудня, в домі Українського Інституту Америки при 79-ій стріті і 5-ій евеню. Конференцію влаштував Український Конгресовий Комітет і її відкрив та нею проводив його президент п. Дмитро Галичин, вітаючи коротко приявних та представляючи їм п. Багряного, а опісля ред. Володимира Душника, який займався підготовою конференції, а на самій конференції виконував ролю перекладача між кореспондентами і п. Багряним. Крім кількох американських кореспондентів, у конференції взяли участь також представники поодиноких американських національних груп (польської, угорської, козацької) та їх організацій („Вільна Европа", Конференція американців східньо- і центрально-европейського походження та ін.). З американської преси, з уваги на припинення публікації місцевих щоденників через страйк доставців газет до місць продажу, були заступлені головно тижневі та інші публікації. З української преси були заступлені „Свобода", „Народна Воля", „Пролог" та кореспонденти деяких українських газет в Европі. Іван П. Багряний, відповідаючи на запити, твердив: Хоч йому персонально невідомі деталі про український повстанський рух на Україні, проте з посередніх інформацій знає, що такий рух, спонтанний чи організований, існує. Відносно Бориса Пастернака, справу якого з публікацією його книжки „Доктор Живаго" на Заході, признання йому нагороди Нобеля та відкинення ним тієї нагороди і виступами проти нього совєтської преси, вважає п. Багряний трагедією, він вияснював: Пастернак належав до кляси вищих, „вишуканих" совєтських письменників. З теперішньої ситуації він має можливості виходу: повне підкорення совєтським вимогам, „внутрішня еміграція", себто повне відсунення від будь-якого життя і творчости, або — самогубство. Всі три можливості мають свої приклади в минулому. Важко сказати, котру з цих розв'язок вибере Пастернак.

Говорячи про совєтський натиск на письменників, п. Багряний, який сам колись зазнав совєтських репресій, зупинився зокрема на новому

(Закінчення на стор. 4-ій)

В НЮ ЙОРКУ ВШАНОВАНО ПАМ'ЯТЬ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

Ню Йорк. — Український Хор „Дзвони" ім. Митрополита Андрея Шептицького в неділю 14-го грудня вшанував пам'ять свого Патрона Академією, яка відбулася у великій авдиторії школи св. Юра. В навечер'я Академії в суботу 13-го грудня о. Орест Засійбіда ЧСВВ в сослуженні оо. Я. Кекіша, М. Кулинича, І. Луцишина, Д. Мигоцького та Ю. Катрія ЧСВВ відправив Панахиду, під час якої співав Хор „Дзвони" під дириґентурою Богдана Крушельницького. Академію відкрито співом тим самим хором Лірина „Хваліте Бога", а голова хору інж. Володимир Богачевський привітав присутніх та представив цілі очолюваного ним хору. Відомий вже в Ню Йорку моолдий співак бас-баритон Юрій Богачевський відспівав дві пісні Генделя, „Аве Марія" Гуно та „Думу" М. Гайворонського при акомпаніяменті Ігора Синевицького. Ред. Михайло Островерха виголосив доповідь про відношення Митрополита Шептицького до мистецтва. Другу частину Академії виповнив своїми продукціями хор „Дзвони", який відспівав під дир. Б. Курушельницького „Отче Наш" (Григорієва), „Страшний Суд" (Демуцького), „Через поле" (Котка) із солістом І. Кучмою, а також „Херувимську" (Бортнянського), „Ой зійшла зоря" (Леонтовича) із солістами Юрієм Штогрином і Олегом Богачевським. Ярема Шуган деклямував поему Б. Лепкого „В храмі св. Юра". Співом пісні „Боже Великий" (Лисенка) закінчено цю вдалу під кожним оглядом імпрезу, яка була добре зорганізована, точно почалася і тривала точно півтори години й дала повне вдоволення присутнім, які щільно виповнили велику залю школи св. Юра. Між присутніми були президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, голов. предсідник У. Н. Союзу і президент УКК Дмитро Галичин та представники інших організацій і товариств.

Нова перемога УВК „Плай"

Балтимор. — У відбиванковому турнірі східніх стейтів, що відбувся в суботу дня 13 грудня ц. р. у Балтіморі, Мер., Український Відбиванковий Клюб „Плай" здобув знову перше місце — чашу переможця та срібну переходову чашу. Крім цього у висліді змагань до збірної турніру обрано трьох змагунів „Плаю" — Будишина, Йошта й Сохана. У турнірі взяло участь 17 команд. У всіх п'яти зустрічах „Плай" здобув перемогу, виграючи переконливо два рази з найкращим суперником і фіналістом — дружиною Сейнт Джов Лід. До складу УВК „Плай" входили: Будишин, Йошт, Трешньовський, Сохан, Гринішак, Кутан, Заяць, Чума. Під час фінальної гри серед глядачів зібралася численна група українських студентів з Балтимору, які своїми оплесками і захопленням піддержували українських відбиванкарів у цих змаганнях. Після змагань змагуни „Плаю" були гостями у місцевої Студентської Громади на влаштованому нею Андріївському вечорі.

УСК — ДЖУЛІЯНА 2:2

У продовжуваних в неділю дня 14 грудня змаганнях УСК, Ню Йорк здобув у 22-ій мінуті перші ворота зі стрілу Маркоціса. Опісля Джуліяна вирівняла і провадила 2:1, але стріл Василькевича — по гарній комбінації — довів зустріч до стану 2:2. Продовження гри не можна було відбути з огляду на сніг і сумерк. Зустріч буде продовжувана в неділю 21 грудня ц. р. Інші висліди неділі: Гобокен — УСК І — 4:0, УСК-юнаки — Грік Амерікен 1:1.

У ПАРИЖІ ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ 15-ОХ ДЕРЖАВ НАТО

ТРИ ЗАХІДНІ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ І ЗАХ. НІМЕЧЧИНА ВІДКИДАЮТЬ УЛЬТИМАТ ХРУЩОВА ЩОДО БЕРЛІНУ

Джон Фостер Доллес

Париж. — На вівторок 16 грудня була офіційно призначена конференція міністрів закордонних, військових, господарських і фінансових справ 15-х держав, членів Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО), але вже в минулу суботу прибули туди міністри закордонних справ ЗДА, Англії і Західньої Німеччини. Державний секретар Джан Фостер Доллес, який весь минулий тиждень перебував недужий у шпиталі, заявив після свого приїзду до Парижу тільки коротко, що він не сумнівається в одностайній поставі західнього фронту супроти Берлінської кризи. Міністри закордонних справ названих трьох західніх великодержав — Джан Фостер Доллес, Селвайн Ллойд і Моріс Кув де Мурвіль, разом з міністром закордонних справ Західньої Німеччини Гайнріхом фон Брентано, перевели кількагодинну конференцію у французькому міністерстві закордонних справ, після якої проголошено короткий комунікат, що вони рішені надалі зберегти свої права на терені західнього Берліну, включно з правами вільного доступу до західнього Берліну, та що в цій справі вони не будуть вести переговорів з східньо-німецькими комуністичними властями. Офіційну відповідь на совєтську ультимативну ноту в справі перетворення західнього Берліну на „вільне місто", західні великодержави передадуть Совєтам щойно після наради з рештою міністрів бльоку НАТО. У конференції чотирьох згаданих міністрів закордонних справ у Парижі взяв протягом пів години участь також посадник західнього Берліну Віллі Брандт, який на власну руку прибув до Парижу, щоб особисто представити становище берлінців. Він заявив представникам преси, що Захід може покладатись на берлінців, які не піддадуться шантажеві та свідомі важких часів, які чекають їх. У негайній реакції на Паризький комунікат, совєтське бюро ТАСС-а оприлюднило заяву, що західні держави не хочуть зміни в „ненормальній ситуації" Берліну і що таке становище є „небезпекою для миру". Водночас східньо-німецький сателітній прем'єр Отто Гротеволь заявив, що відмова західніх держав відкликати свої війська з західнього Берліну становить „гостру небезпеку нової війни". Він погрожував західнім державам „повною невдачею зберегти надалі теперішній стан в Берліні".

Польські і німецькі комуністи маніфестують у Варшаві свою „приязнь"

Варшава. — Безпосередньо перед Паризькою конференцією міністрів 15-х держав НАТО у Варшаві відбулась в минулу неділю в Палаці культури велика маніфестація, на якій головними промовцями були польський партійний шеф Владислав Ґомулка та його східньо-німецький „товариш" — Вальтер Ульбріхт, який, зрештою, є ще східньо-німецьким віце-прем'єром. Хоча ще недавно східно-німецькі комуністи в своєму головному органі „Нойє Дойчлянд" гостро критикували Ґомулку з його нібито „ревізіоністичні" тенденції, тепер Ґомулка і Ульбріхт обмінялися компліментами та заявами повної солідарности в справах Берліну і Німеччини. Ульбріхт заявив, що єдиною базою для німецького з'єдинення є плятформа комуно-польського міністра Рапацького про від-атомізування і демілітаризацію цілого обширу Німеччини та східньо-німецький проєкт „конфедерації двох Німеччин". Гомулка заповів, що кожне німецьке посягання на кордон Одри-Нісси означатиме вибух великої війни, бо за Польщею стоїть — мовляв — цілий „соціялістичний фронт" з Совєтським Союзом у проводі. Обидва комуністичні промовці накидалися на НАТО і зокрема на Америку, як на „палячів війни".

СВЯТІША КОНСИСТОРІЯ ЗАТВЕРДИЛА ПРИЗНАЧЕННЯ НОВИХ КАРДИНАЛІВ

Рим. — Святіша Консисторія затвердила з понеділок 15 ц. р. (европейського часу) призначення Папою Іваном XXIII нових 23-ох кардиналів. Це підвищило було число кардиналів до 75-ох, але в міжчасі знову помер один із кардиналів, тому тепер є їх тільки 74. За газетними плітками Папа задумує підвищити це число до 80-ох.

В АМЕРИЦІ

● **В Колумбії, Огайо,** помер 8-річний хлопчик Майк Роллінс, який писав короткі оповідання. Одне з них, про дроворуба і Різдво, бачив він надрукованим за кілька днів перед смертю і дуже тим тішився. Перебуваючи в шпиталі, Майк не знав, що хворіє на білокрів'я (левкомію) і мусить умерти. Оповідання цього нещасливого дитячого автора передрукували сотки часописів у ЗДА і Канаді.

● **Цього року** різдвяна ялинка коштуватиме пересічно ¢25 більше як минулого року. Подорожчання ялинок спричинили: деревний міль, який понищив багато деревець у Канаді і в північних стейтах; зла погода і збільшення платні дроворубам. У ЗДА перед Різдвом продають коло 40 мільйонів ялинок, з чого третину привозять із Канади.

Д-р Ліонард П. Шульц, куратор рибного відділу в Смитсонському інституті у Вашингтоні, повідомляє, що у водах навколо Західньоіндійських островів живе риба, т. зв. морська папуга, яка ввечері, перед тим, як спати, вбирається в „вічну одежу": випускає з рота слиз і обтягає ним усе своє тіло. Проф. Шульц переводячи досвіди над цією рибою, гасив світло, і вона щоразу відбувала той свій вечірній ритуал.

● **12-го грудня** президент Айзенгавер із дружиною почав сезон прийнять у Білому Домі, почастувавши обідом суддів Найвищого Суду та їхніх дружин. На обіді були приявні тільки 7 суддів, бо головний суддя Ірл Воррен перестуджений, а суддя Фелікс Франкфуртер хворий на серце. Оркестра фльоти виконувала в сусідньому голлі різдвяні колядки.

● **98-річний Пітер Пітерсон** із ферви, Ютаг, і його 97-річна дружина Целестія скромно відзначили 80-річчя свого шлюбу: раненько встали, запалили вогонь у печі і, посідавши біля неї, поснідали сухарцями з молоком. Вони дістали сотки листів і депеш із побажаннями. Їх відвідало 450 осіб, в тому числі половина їхніх нащадків. „Я ціле життя не вживав алькоголю і не курив" — заявив кореспондентам Пітер Пітерсон.

У СВІТІ

● **Фінляндія,** цілком залежна від торгівлі з Совєтами й доведена над край банкрутства внаслідку совєтської політики шантажу, має з цього приводу кризу уряду. Президент Урго К. Кекконен, щоб заспокоїти Москву, виголосив через радіо промову до народу з запевнюванням, що Фінляндія хоче „тісніших взаємин" з Совєтським Союзом.

● **Французький генерал Равль Салян,** відходячи з Альжиру на становище генерального інспектора армії з осідком в Парижі, звернувся до старшин півмільйонової французької армії в Альжирі із закликом льояльно співпрацювати з цивільною адміністрацією. Одначе, водночас він підкреслив, що цивільна влада в Альжирі, де вже чотири роки триває партизанська війна з мусульманськими націоналістами, не зможе обійтися без тісної співпраці з військовими чинниками.

● **В обширі Формози ЗДА** зменшують свої збройні сили. Відтягнено частину морської фльоти і летунства у зв'язку з меншою небезпекою нападу китайських комуністів, які присіли після того, як переконались, що їх нова агресія загрожує великою війною. Американське камандування оприлюднило пересторогу під адресою комуністів, що, на випадок потреби, в найкоротшому часі може знову на водах Формози появитися могутня збройна сила ЗДА.

● **Совєтські метеорологи** твердять, що вони розпоряджають першими оригінальними світлинами з цілого глобу, зробленими автоматичними апаратами з різних ракет і „спутніків". З цих світлин Совєти випродукували фільм „Надзвичайні подорожі".

● **Французька комуністична партія,** що має у новому парляменті з колишніх 143 послів 10-ох, втратила величезне джерело грошових прибутків, а тому значно зменшує свій апарат і закрила три свої газети. Кожний комуністичний посол і сенатор у Франції дістаючи коло 700 дол. місячної платні, давав на партійні цілі понад 500 дол. місячно.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЦЕ НЕ ТЯГАР . . .

На іншому місці в цьому числі надруковано заклик Дирекційної Ради Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в справі традиційної в нас уже різдвяносвяточної „коляди" на цілі цієї нашої харитативної централі. Публікацією цього заклику починається одномісячна збіркова кампанія, яка разом з великодньою „писанкою" повинна дати ЗУАДКомітетові основні фонди для здійснювання ним найшляхетнішої людської повинности: допомоги потребуючому братові. Обидві ці окремі збіркові акції ЗУАДКомітету, різдвяна „коляда" і великодня „писанка", були вже перед роками устійнені та узгіднені з Українським Конґресовим Комітетом, який впродовж року збирає не менш потрібні йому фонди на політичну акцію. Тим то „коляда" і „писанка" вже традиційно призначені на харитативні цілі ЗУАДКомітету.

До цього бо і різдвяний час чи не найкраще надається. В цьому різдвяному сезоні люди видають часто великі гроші, щоб обдаровувати своїх рідних і приятелів, а всіх опановує єдиний в своєму роді різдвяний дух, сповнений любови до ближнього, милосердя для потребуючого, зрозуміння всіх для всіх і в усьому. Що ж може краще відповідати тому духові, як не пожертва на допомогу невідомому потребуючому братові?! Коли ми в цей різдвяний час ходимо по крамницях і купуємо подарунки для своїх дітей, чи для дітей своїх приятелів, купуємо часом цілком зайві речі тільки на те, щоб дорогим нам особам зробити приємність, то наскільки більшою і шляхетнішою буде ця приємність, коли при цій нагоді ми відложимо й перешлемо ЗУАДКомітетові долар чи два не на забавку, а на молоко чи одяг для бідного маляти десь на скитальщині чи на рідній, несвоїй землі! Або коли ми купуватимемо все потрібне й непотрібне для себе, на свій різдвяний стіл, то чи не варто саме тоді подумати й про тих, хто нічого не купуватиме, бо не має за що, хоч усього потребує?

Харитативність, милосердя та бажання допомоги в такий час, коли ми, зокрема, дбаємо про себе і про своє вдоволення, є тим побажаним вентилем, через який ми нашу радість і наше вдовілля можемо вдвоє збільшити і виправдати. Багато міркувань насуває на цю тему щорічна різдвяна акція „Ню Йорк Таймсу" для „100 найбільш потребуючих випадків". Цей великий щоденник проголошує таку свою акцію звичайно за місяць перед Різдвом, і збирає за той час від 300 до 500 тисяч долярів. Подумати тільки півмільйона долярів для ста найбільше потребуючих осіб! І коли читати описи цих найбільше потребуючих осіб, то переконуємось, що вони часом є — можна сказати — князями у порівнянні до тих тисяч найбільш потребуючих осіб що їм повинні допомогти ми через наш ЗУАДКомітет. У пожертвах на акцію „Ню Йорк Таймсу" подибуємо багатотисячні анонімові пожертви. Правда — кажучи словами нашої колядки — „Ісусе милий, ми не багаті", але й не такі бідні щоб не могли в різдвяний час пожертвувати бодай кілька долярів також і на харитативні цілі ЗУАДКомітету.

Ми свідомі того, що багато наших людей витрачає величезні суми на посилки для своїх рідних за залізною заслоною, бо нужду там і родинні почування та харитативність тут використовує безпощадний комуністичний режим на те, щоб, обкладаючи ці посилки драконівським митом здобувати з цього долярові фонди на свої підривні цілі. Але при цьому ми не сміємо забувати й про тих, що не мають ані рідних, ані знайомих, про тих, для яких цю функцію виконує ЗУАДКомітет. Правда, висилання пожертв на цілі ЗУАДК багато з нас можуть вважати за додатковий тягар. Проте, допомога братові, хоч би навіть і не була легкою, ніколи не буде тягарем. У зв'язку з цим часто згадується випадок з одним із американських президентів. Зустрівши малолітнього хлопця, що ніс на плечах другого хлопчину, він спитав: „Навіщо ж ти, синку, двигаєш такий тягар?" І у відповідь почув: „Пане, це не є ніякий тягар, це — мій брат!"

Ми запевнили б собі і нашим ближнім справжній дух Різдва, якби пам'ятали, зокрема в різдвяний час, цю гарну відповідь. Допомога братові, нехай і невідомому, ніколи не може бути для нас тягарем. Навпаки, допомагаючи братові, ми допомагаємо собі, бо робимо добре діло, якого ані злодій нам не вкраде, ані на біржі не втратимо, ані жаден ворог не відбере. Кожне, навіть найменше діло милосердя — це любов в акції, найбільше потрібна в сьогоднішньому сповненому ненависти світі. Тому в цьому різдвяному сезоні пам'ятаймо про ЗУАДК!

ТРИВКІСТЬ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ЗДА

Остання недуга державного секретаря Джана Фостера Доллеса поруч із його поважним віком — він скінчить 71 рік в лютому 1959 р. — викликала здогади про можливість зміни на становищі керівника ресорту закордонних справ З'єдинених Держав. З уваги на ролю, що її ЗДА відіграють у нин. міжнародній конфіґурації сил, ця справа цікавить не тільки громадянство Америки, але й всього політичного світу. Державний секретар Доллес став першорядною величиною в міжнародному світі завдяки твердості свого антикомуністичного становища, завдяки своєму хистові аргументації та подивугідній працьовитості, що вимагає великих фізичних зусиль. Покищо комбінації на тему зречення Джана Фостера Доллеса обертаються в межах пліток і здогадів, бо загально відомо, що втішається він таким довір'ям президента Айзенгавера, що міг би відійти тільки на власне бажання. Заява Президента на його останній пресовій конференції про те, що Америка сподівається бути заступлена на з'їзді міністрів 15-ох держав НАТО у Парижі в найближчий тиждень — Доллесом, хоч державний секретар перебував у шпиталі, вказує на неактуальність таких поголосок.

Але коли б навіть і змінилась тепер особа у керми державного департаменту, то — при всій важливості тієї події — ця зміна не означала б зміни закордонної політики ЗДА. Кожне діло роблять люди, і вислід діл залежить від здібностей людей. Але ж у даному випадку іде дійсно тільки про спосіб виконання, про методику діяння, а не про суть політики, про її основи та цілі. Держ. секр. Доллеса вважають за одного з будівничих американської закордонної політики, за одного з тих, що її формулювали і обґрунтовували теоретично і практично. А втім, насправді не було до цього часу за обох каденцій през. Айзенгавера якихсь основних відхилів від тієї американської закордонної політики, що її вели вже Дін Ачесон, Джордж С. Маршалл і Джеймс Ф. Бирнс — за адміністрації демократичного президента Гаррі Трумана. Обидві світові війни з їх політичними наслідками були наче кузнями нової американської закордонно-політичної думки, опертої на принципах, що зобов'язують — незалежно від особи державного секретаря чи навіть президента країни — відповідального за цілість державних справ.

Нинішня американська закордонна політика мусить бути достосована до накиненої вільному світові Совєтами холодної війни. З цього факту виходить „а" цієї політики: керівництво у вільному світі змаганням за збереження своєї волі. Логічним „б" є антикомуністичний характер політики. Це стосується комунізму, як інтернаціональної сили, і Совєтів, як її диспозиційного центру. І тому всі три вгорі названі демократичні державні секретарі від часу Потсдамської конференції в 1945 році так само протиставлялись російсько-совєтському імперіялізмові, як теперішній республіканський державний секретар. Це не лиш двопартійна зак. політика, але й політика тривка і тягла. Це ставить тим більші вимоги до керівників української визвольної політики: докладати максимальних зусиль, щоб в найкращому інтересі Америки і вільного світу постійно пригадувати необхідність скеровувати американську закордонну політику проти „єдиної неподільної" білої чи червоної Росії, за розбиття її на суверенні національні демократичні держави, що стали б ґарантією нового ладу в Східній Европі і льояльним, рівнорядним та конструктивним партнером у міжнародному світі.

Антикомунізм, базування своєї політики на колективних пактах безпеки, переговори з позицій сили, уділювання активної допомоги кожному, хто почуває себе загроженим збоку комунізму, тісна співпраця з Об'єднаними Націями, як інструментом миру, економічна і технічна допомога закордонові, зберігання добрих взаємин з союзниками та з'єднування приязни невтральних країн — це ті напрямні, що їх не може не триматись кожний державний секретар. Зріст військово-політичної та економічної сили Совєтів і комуністичного Китаю автоматично посилює їхній експансіонізм і збільшує його небезпеку. Водночас неполаднані проблеми з останньої світової війни, труднощі, з якими борються новопосталі держави без достатньої культурної й економічної бази, величезний природний приріст населення і щораз нові вимоги економіки — все це надзвичайно ускладнює ситуацію. Тому й розбудовується керівний апарат державного секретаріяту, як ось хоч би вказати на новостворене становище державного підсекретаря для економічних справ, що ним став колишній амбасадор у Франції банкір-економіст С. Даґлес-Діллон. Доллес зосередив керівництво всіми справами в своїх руках, інший державний секретар волів би, може, систему колективного керівництва і більшої ролі амбасадорів, — але сама політика в основі не могла б змінитися.

Скристалізований характер американської політики — це один з елементів її сили та поваги. Щораз менше хитань і імпровізацій, прикметних для віку молодости, та щораз більше стабільности, фаховости і рівноваги.

ПРЕЗИДЕНТ ОБІЦЯЄ СПІВПРАЦЮ У ВІДБУДОВІ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Вашинґтон. — Президент. — Айзенговер вислав окреме звернення на закриття Міжамериканської Канференції Економічного розвитку, в якому пообіцяв „щиру співпрацю" ЗДА в економічному розвитку латинських американських держав. Представники численних південноамериканських держав нарікали, що ЗДА не роблять потрібних зусиль, щоб допомогти економіці Західньої Півкулі. Президент Айзенгавер підкреслив, що „економічний розвиток Латинської Америки є вітальний і важиливий для сили і добробуту всього вільного світу".

Юрій Студинський

У ЗАЧАРОВАНОМУ БЕРЛІНСЬКОМУ КОЛІ

Мюнхен. Проблема Берліну знову тривожить світ. Проте, можна ствердити, що найбільше спокою заховують самі берлінці і їх посадник Віллі Брандт. В хвилині, коли це пишемо, канцлер Аденауер прилетів до колишньої столиці Німеччини і передусім заявив, що за Берліном стоїть цілий німецький народ. Прибув він на військовому американському літаку, мабуть з огляду на безпеку: будь-який інцидент легко можна викликати, тим паче, що комуністи з східньої зони ненавидять німецького канцлера.

Альянти відповіли на проєкт большевицького прем'єра щодо створення т. зв. вільного міста Берліну, до якого мав би ввійти західній Берлін, рішучим: „Но, сер". Але цієї відповіді альянтів, а предусім ЗДА, не вистачає, щоб закликати уряд СССР до здержливости. Хрущов, даючи альянтам шестимісячний реченець, числить на те, що між ними постане непорозуміння щодо відсічі на цю большевицьку покищо. моральну атаку. Зломити одностайний фронт альянтів — головна мета большевицької дипломатії.

Кажуть, що посадник Берліну. Брандт, намагався вже довший час, але без успіху, намовити політичні кола альянтів до ініціятиви в справі Берліну. Він ніби навіть запропонував проєкт, щоб альянти цілий Берлін проголосили вільним містом, віддаючи його під протекторат Об'єднаних Націй і забезпечуючи йому коридор для довозу харчів для населення та військових частин Об'єднаних Націй. Цей його проєкт тепер випередили большевики. Скільки в тому правди, годі сказати, але фактом є, що тримання альянтських військ в оточеному із усіх сторін Берліні не можна продовжувати в безконечність. Які протипроєкти поставлять на порядку дня альянти, ще заскоро передбачати. Між Вашинґтоном, Лондоном і Бонном існує постійний контакт. Але якщо німці — так виглядає — поспішають, і це з їхнього боку зрозуміла річ, із скорою розв'язкою берлінської небезпеки, то в колах альянтів, виглядало б, акція, яка йде на проволоку. Це також зрозуміло. Бо в Берліні стоять відділи американських, англійських і французьких військ, які, в разі збройного конфлікту, були б у першій мірі наражені на небезпеку.

Сьогодні тяжко сказати, чи Хрущов схоче розв'язку берлінської проблеми сполучити з питанням роззброєння, чи пак обмеження озброєння для деяких областей Европи, і чи він схоче тепер дискутувати над загальною німецькою проблемою, в якій знайшлася б розв'язка і для Берліну. Совєти офіційно заперечують пов'язування справи Берліну з справою об'єднання Німеччини. Але Захід пам'ятає прецеденс з Австрією: як Совєти несподівано дали Австрії державність, хоч вперто відмовляли були її.

Німецькі політичні кола бояться також і загальних розмов над німецькою справою. Колись визначні німецькі політики пропонували скликання мирової конференції. Але тут зараз прийшла б справа устійнення майбутніх німецьких кордонів. А покищо ніяка німецька партія, не кажучи вже про союзний уряд, не має відваги взяти на себе відповідальности за погодження Німеччини на границю, яка б ішла через лінію Одри і Нісся. Отже, справа мирового договору є також для німців дуже небезпечна. Покищо всі німецькі партії додержували в тій справі політики струся, який свою голову ховає в пісок, коли загрожує буря. Але такою політикою не можна прийти до будь-якої розв'язки. На випадок, коли б протягом тих шести місяців не прийшло до порозуміння між альянтами і СССР, нема ніякого сумніву, що СССР прилучить східній Берлін до ДДР. Віллі Брандт подає в останньому своєму інтерв'ю думку, щоб в такому разі західній Берлін зараз був би офіціяльно прилучений до Союзної Німецької Республіки. Але це теж не розв'язувало б берлінської проблеми, бо достава харчів і товарів до столичного міста мусіла б іти, як і досі, через області, які є в руках німецького комуністичного уряду. Отже, між альянтами і німецьким комуністичним урядом зникали б постійно конфлікти. Це теж передбачає посадник Берліну Віллі Брандт.

Очевидячки, що ця енклява вільного світу, яку творить західній Берлін, під мілітарним оглядом є не абияким абсурдом. Але Берлін є символом волі не тільки для німців, що сьогодні перебувають під большевицькою окупацією, але й для всіх народів, які вірять, що політика альянтів принесе їм визволення. Отже, як кажуть берлінці, „впаде Берлін, впаде й довір'я до вільного світу". А цього, кажуть берлінці, вільний світ не може собі дозволити. Тому вони заховують спокій і віру в свою перемогу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПРОСТОВАННЯ НА СПРОСТОВАННЯ

У 228 числі „Свободи" з 26 листопада ц. р. д-р Мир. Дольницький спростовує неточності у споминах інж. Василя Рижевського, але, на жаль, не все вірно представляє.

Я, як учасник віча з початку червня (а може й травня ?) 1910 року і як учасник кривавої імматрикуляції з грудня 1907 року, хочу представити ті події згідно з правдою, а саме:

Правильно спростовує д-р Дольницький, що сл. п. Адама Коцка вбито під час української демонстрації 1 липня 1910 р., а не 10 червня 1910 року. Я додам до того, що в червні (травні ?) 1910 р. мала відбутись демонстрація, але не відбулась тому, що під кінець віча попереднього вечора наспіла телеграма від котрогось із наших послів з Відня, щоб здержались з демонстраціями ,бо, мовляв, міністер освіти обіцяв поладнати справу українського університету негайно. Внаслідок того відложено тоді (здається в травні, а не в червні 1910 року) демонстрацію, але, як опісля виявилось, що міністер не хоче чи не може додержати слова, порішено відбути її 1 липня 1910, що дійсно виконано.

Натомість перебіг і наслідки кривавої імматрикуляції з грудня 1907 р. д-р Дольницький представляє невірно.

Як учасник тої демонстрації, „свіжо упечений" студент прав, твердж категорично, що під час її переведення наші студенти не били секретаря Віняржа і не демолювали авлі, а Павло Крат не був провідником у тій демонстрації. Студент Теодор Замора зажадав в імені українських студентів проведення імматрикуляційної роти в українській мові, але ректор Калленбах (чистокровний поляк!) відмовив цьому. Тоді ми почали співати „Не пора" і „Ми гайдамаки" — постала бійка і в кінці поляки виперли нас з університету — бо їх було коло 300, а нас лише 70!

Ніяких арештів по тій демонстрації не було, а тим самим не було й голодівки.

Ці факти, як рівнож побиття секр. Віняржа, вже д-р Дольницький помішав з іншою подією, яка мала місце або з кінцем 1901 р., або з початком 1902 р. Тоді були арешти, була голодівка, а наслідком всього була сецесія наших студентів з Львівського університету.

Петро Зубрицький
ем. суддя
Рочестер, в грудні 1958.

Богдан Кравців

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПО ТОЙ І ПО ЦЕЙ БІК ЗАЛІЗНОЇ ЗАВІСИ

(Стаття, прочитана під час Ювілейної Зустрічі „Свободи" 29-го листопада 1958 р.)

Українська література сьогодні — це вже не справа одиниць чи й навіть десятків письменників. Українські письменницькі когорти виступають нині вже цілими сотнями. Підсовєтська Спілка Письменників України, не зважаючи на всі чистки та ліквідації в тридцятих роках, нараховує до тисячі членів — поетів, новелістів, повістярів, драматургів, байкарів, сатириків та критиків. У вільному світі по всіх країнах українського поселення — в ЗДА, Канаді, Австралії, в Европі, в Південній Америці реєстр українських творців слова доходить до яких 250 осіб. Але й ці цифри не охоплюють усіх. Зібрана нами картотека потойбічних і поцейбічних наймолодших українських поетів, ще маловідомих і здебільша не-членів письменницьких об'єднань, але добрих і талановитих ліриків (це ж їх вірші друковано здебільша на другій сторінці „Свободи" протягом останніх трьох років), нараховує вже добрих півтори сотні душ.

Але не в кількості тільки вага сучасної української літератури. Письменницька творчість, літературна продукція цих численних когорт дає щораз нові твори високої мистецької вартости, які залишаться тривалим доробком української культури.

Сковані й обмежувані вимогами комуністичної партійности і безглуздого соціялістичного реалізму, українські літератори під Совєтами впертою безупинною боротьбою, здебільша внутрішньою і глибоко прихованою, відвойовують все нові позиції і можливості для своєї творчости, намагаючися всяко звільнити себе від накинутих їм кайдан і обмежень. Складаючи, з одного боку, вимагану від них режимом данину у формі маломистецьких еляборатів на колгоспно-виробничі теми, вони, з другого боку, тікають в минуле в історію або ж у фантастику та пригодництво і дають оригінальні, барвисті й цікаві твори, тим більше мистецькі, чим дальші вони від совєтської дійсности. Ціла революція відбулася протягом останніх років також і в підсовєтській українській поезії. Поети, яким набридла вже докраю яловість і вульґарність т. зв. декляративної поезії — безупинного вихвалювання совєтських вождів, партії і будівництва комунізму, кинулися, — ніби шукаючи рятунку — в народну пісенність, в особисту і патріотичну лірику, в описи природи, в казковість, і у висліді дали й дають зразки справжньої і щирої лірики. Намагається дотримувати кроку цим новим процесам в літературній творчості і літературна критика, виправдуючи й обґрунтовуючи конечність поширення творчих рамок новими сюжетами, темами і проблемами.

Не відстають від загального літературного розвитку на рідних землях і поцейбічні еміграційні українські письменники, більшість яких живе і працює в ЗДА і в Канаді. Їхня творчість — чи то в ділянці прози чи поезії — є логічним і змістовним доповненням літературної творчости письменницьких кадрів на рідних землях. Продовжуючи й розвиваючи традиції літературного ренесансу визвольних змагань і двадцятих років, і шукаючи нових засобів вияву, українські письменники на еміграції обирають для своїх творів теми і сюжети, заборонені чи неможливі в підсовєтській дійсності. З другого боку, українські поети особливо ж наймолодша генерація, шукають мистецького контакту з модерною сучасною літературою Заходу і дають твори, варті уваги з усякого погляду, не гірші від подібних речей в американській чи в інших літературах. Кількість і якість літературних творів, створених самими тільки українськими еміграційними письменниками, може дорівнювати в загальному всій українській літературі в усіх займанщинах до першої світової війни чи й навіть може перевищувати українську літературу доби визвольних змагань.

Досягнення сучасної української літератури на рідних землях і у вільному світі, її розвиткові тенденції, як і кількість людей, які стали на службу слова, що їх не можна обмежувати тільки згаданими вище сотнями українських письменників у підсовєтській Україні чи на еміграції (ростуть українські письменницькі сили і в Польщі, і в Румунії, і в Чехословаччині на Пряшівщині, і навіть по концентраційних таборах Совєтського Союзу) — все це дає підстави з глибокою вірою й оптимізмом дивитися в майбутнє України і українського народу. Не зважаючи на важкі і несприятливі для мистецької творчости умови існування і під совєтським режимом і в діяспорі, не зважаючи на важкі велетенські втрати, що їх зазнала українська культура від комуністичним режимом, особливо ж у тридцяті роки, українська література живе, розвивається і перебуває в безупинному поході вперед. Її сила, живучість і розмах — це доказ невичерпної снаги молодої нашої нації і ґарантія її державної і культурної суверенности у майбутньому.

Д-р Іван Козак, сотник УГА і Армії УНР

УКРАЇНСЬКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ — ЇЇ ТВОРЕННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ВОЄННІ ДІЇ

(3)

Вона то подбала про те, що в цій саме для українців безумовно сприятливій стадії війни так звана Мирова Конференція вислала на українсько-польський фронт військову місію під проводом французького генерала Бертельмі. Ця місія вимусила на українцях перемир'я. Польська сторона використала його для підтягнення з заходу поважних сил. В дні 7-го березня 1919 р. українці стали продовжувати перервану перемир'ям офензиву, яка розгорнулася згідно з пляном і довела до цілковитого захитання польського фронту. Здавалося, що Львів ось-ось скапітулює. Але в тому часі поляки одержали з заходу підмогу в вигляді знаменито вишколеної і вивінуваної у Франції польської армії ген. Галера, яка відтиснула переможні досі з'єднання УГА від Львова. Одночасно румуни, використовуючи трагічне положення УГА, переступили в дні 24-го травня 1919 р. галицько-буковинський кордон і зайняли південно-східні повіти Галичини. В короткому часі поляки захопили майже всю країну, а відступаюча УГА опинилась з початком червня 1919 р. у куті між Дністром і Збручем та західньо-північною лінією: Устечко - Ягольниця-Шманьківчики - Чорнокінці-Збризь.

Та саме в хвилі, коли положення здавалося безвихідним і безвиглядним, частини УГА під енергійною командою новонайменованого Начального Вождя, ген.-поручника Олександра Грекова розпочали в дні 7-го червня 1919 р. славнопам'ятну Чортківську офензиву. На протязі тієї блискучої акції частини УГА розгромили поляків, здобули ряд ключових позицій і підійшли на відстань 50 кілометрів до Львова.

Одначе, внаслідок цілковитої недостачі стрілива, прийшлося припинити дальший наступ і під тиском свіжих польських сил розпочати серед ар'єрґардних боїв зорганізований відступ за Збруч.

Щодо ґенези Чортківської офензиви існують різні версії. Одні твердять, що плян цього наступу виготовила НКГА, інші кажуть, що офензиву започаткували самотужки старшини 3-ої і 7-ої бриґад, які зуміли намовити своїх бриґадирів до самочинного виступу. Проф. Лев Шанковський у своєму творі „Українська Армія в боротьбі за державність" засвідчує, що згадану офензиву вирішено на нараді старшин вищеназваних бриґад, при чому ідею наступу особливо гаряче пропаґували командир 13-го полку піхоти 7-ої Львівської бриґади сот. Роман Волощук та командир 3-го гарматного полку сот. Юліян Шепарович. Фактом є, що обидва ці сотники були у зв'язку з Чортківською офензивою підвищені поза чергою до ступня отамана (майора). Обидвох їх немає в живих. От. Волощука вбили по-варварськи комуністи у Братіслявві на Словаччині, де він був високим урядовцем в міністерстві фінансів, а от. Шепарович помер на скитальщині у Німеччині. Знову ж проф. Андрусяк у своїй доповіді, виголошеній під час цієї нинішньої Наукової Конференції вказав на приявного проф. Богдана Загайкевича, тодішнього сотника УГА, як на ініціятора тієї славетної офензиви.

Чортківська офензива, що належить, без сумніву, до найкращих тактичних осягів Українського Війська на протязі визвольних змагань, викликала незвичайне одушевлення та загальне піднесення духа не тільки серед війська, але також серед українського населення Галичини. З невеличкого клаптика країни, на якому оперувала тоді УГА, прибуло в її ряди коло 90,000 нових вояків, в тому значне число добровольців, якими поповнено проріджені частини до повнісного чисельного стану. Та водночас ця офензива, що вкрила бойові прапори молодої Армії новою славою, була її останнім боєм на території Західньої України. Після її катастрофального закінчення, перед Урядом і Командуванням стало рубом питання: „А що далі?" Відповідь на нього дали старшини й стрільці, які з кількох намічених концепцій вибрали єдино правильну: перехід на Наддніпрянську Україну, щоб разом з Дійовою Армією включитися в боротьбу проти другого запеклого ворога, москаля, тим разом червоного.

Покидаючи свою вужчу батьківщину на поталу ворогові, вояки УГА „зажурились, як Збруч річку проходили". Одначе їхню журбу та їхній сум розвіяв новий клич: „Через Київ до Львова!" Перед очима їхніх душ з'явилася візія матері городів руських, золотоверхої столиці Соборної України. Задивлені в її чудовий міраж, вони здавили в своїх серцях їдкий біль і з новим завзяттям кинулися бравурним походом на червоного наїзника.

Об'єднані під спільним проводом Штабу Головного Отамана, обидві Українські Армії швидко очистили Правобережну Україну від ворога, а апогеєм їхнього тріюмфального походу було здобуття Києва дня 30-го серпня 1919 р.

Події, що сталися після того райдужного осягу, привели вкінці до обеззброєння решток здесяткованої тифом УГА поляками в квітні 1920 року.

Збройна сила Української Нації формально не існує. Та проте, ідея визволення, за яку воїни Дійової Армії та УГА в нерозривному побратимстві зброї та припечатаному кров'ю соборництві духа пролляли ріки крови, не пропала. Її носіями стали грядучі покоління, згуртовані в рядах І-ої Української Дивізії УНА, Карпатської „Січі" та Української Повстанської Армії. Ставши перемниками цієї ідеї, вони продовжували й продовжують святе діло визволення, започатковане батьками, при чинній співучасті тих же батьків. Всі згадані формації виконали свій обов'язок супроти батьківщини чесно і вірно, гідно і жертвенно. З незаплямованими, ясними щитами всі вони станути спокійно на суд історії. І не з іржавими залізами на руках, але з світлосяйними вінцями слави на скронях прийдуть вони на праведний Суд Господній. А започаткована ними визвольна боротьба буде продовжуватись доти, аж поки вся Нація, сповнена твердої, як бескидські скелі віри в Бога і свої власні сили та об'єднана спільною і неподільною ідеєю, під єдиним проводом дійде до залізних стовпів, що підпирають небо Єдиної Соборної Самостійної ні від кого Незалежної Української Народної Державности.

Кінець.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Ще паки й паки про „Просвіту"

З великим заінтересуванням прочитав я в „Свободі" (ч. 204, 205) статтю п. Наталії Дорошенко-Савченко „Паки і паки про Просвіту", в якій цілком слушно обстоює вона думку, що 90-літній ювілей Матері - Просвіти повинна наша спільнота урочисто відсвяткувати. У зв'язку із ролею і значенням цієї установи хочу як довголітній скарбник і секретар філії Просвіти в Кракові, докинути кілька рядків споминів про цю найдалі на захід висунену станицю „Просвіти".

Заложена ще в 1895 р., гуртувала всіх українців, яких доля, чи радше недоля австрійська, а опісля польська загнала на захід. Виконувала вона радше функцію читальні, бо спроби закладати читальні в інших скупченнях українців-заточенців (Велічка, Вадовіце, Бяла) не дали успіхів на довшу мету. Краків був у тім щасливім положенні, що мав свою церкву з постійним парохом в найкращій частині міста (навпроти палати кардинала графа Сапєги). Вийшовши з церкви, майже всі прямували в одну сторону — до домівки „Просвіти" в Гол. Ринку, опісля на вул. Ягайлонську, близенько університету. „Просвіта" була осередком, де скупчувалися всі наші організації: Рідна Школа, Відродження, Союз Українок, Т-во Охорони Воєнних Могил, Студентська Громада. Ця остання була найбагатша в членів, бо були роки, коли числила до 300 студентів.

Буйним життям пульсувала „Просвіта" в роках 1933-34, коли її головою вибрано Осипа Пацканя, емер. скарбового начальника, який тепер живе в Ню Йорку. Був це дуже рухливий, енергічний, симпатичний і з гумором голова. Його заходами ґрунтовно відновлено домівку (заля і три кімнати). Викинено із залі кам'яну підлогу, заложено паркетову, відновлено сцену, справлено нову куртину. Цілість виглядала культурно, приємно і всі менші імпрези відбувалися в тій домівці. Господарем був Прокіп Мацелюх, який, як то кажуть, днював і ночував у домівці. Більші імпрези і національні свята відбувалися у винайманих залях, а приїздили на ті свята українці не тільки з Кракова та околиці, але із Шлезька. А раз мали ми гостя з Гнєзна і навіть з Чех, з Моравської Острави. Виступали на святах такі визначні місцеві бесідники, як Богдан Лепкий, д-р В. Кубійович, д-р І. Зілинський, проф. Д. Горняткевич. На свято Шевченка в 1934 р. запрошено зі Львова Марію Сокіл, яка викликала ентузіязм своїм співом; приїздив зі Львова композитор Василь Барвінський, відвідав „Просвіту" в часі канонічної візитації Ексцел. Кир Коциловський.

Коли „Рідна Школа" прислала зі Львова свої облігації, голова Пацкань особисто розносив їх по хатах і всі розпродав. Зорганізував також допомоговий фонд для студентів і робітників.

По вбивстві міністра Перацького, арештовано в Кракові 32 студентів і студенток. Голова Пацкань перевів кілька інтервенцій у слідчого судді і начальника в'язниці і добився дозволу передавати арештованим обіди. На закінчення одного свята, влаштованого в місті, студенти заспівали „Не пора". Староство зробило відповідальним за це Пацканя, як голову „Просвіти", і зажадало від нього імен тих, що співали. А коли він, не зважаючи на кількакратні переслухання, імен не подав, староство покарало його особисто грошовою карою. Подібні перипетії переходив він із зеленосвяточними походами із церкви на кладовище.

Загалом діяльність п. Пацканя була дуже не до вподоби польській владі і тому, коли він, хворий, мусів виїхати до Делятина, прийшла за ним опінія, як небезпечного, на якого треба звернути спеціяльну увагу.

Останнім головою вже в часі війни був інж. Я. Мохнацький, але це вже була не „Просвіта", а з ласки німців Українське Освітнє Товариство.

Характер допису не дозволяє на довші спогади про працю краківської „Просвіти", треба тільки ствердити, що як наша централя у Львові була „провідницею н а ц іонально-освітніх змагань українського народу", так її краківська філія була заборолом, яке охоронило багато українців-заточенців від загину в польському морі.

Іван Сквіртнянський

Виділ Філії Товариства „Просвіта" в Кракові в р. 1935. Сидять (від ліва): Гнат Мацелюх — господар, о. д-р Хрущ — містоголова, Осип Пацкань — голова, Нуся Лепківна — бібліотекарка, п. Новосільський. Стоять (від ліва): п. Смик, Іван Сквіртнянський — скарбник, п. Юник, д-р Антін Жуковський, п. Перчик.

Недавно був вміщений у „Свободі" допис п-ні Н. Д. Савченко п. н. „Паки й паки про „Просвіту", в якому авторка сигналізує потребу вшанування 90-т и р і ч ч я Т-ва „Просвіта"; вона пригадує, що ще „три роки тому" (10. XII. 1955) про цеж саме сигналізувала вона, а згодом на цю ж тему писав і п. В. Дорошенко, але ці їх заклики „залишилися голосом вопіющих в пустині".

Рівно два роки тому (22. XII. 56), з нагоди 88-миріччя „Просвіти", Осередок СВУ в Ню Йорку влаштував „Вечір „Просвіти" в Укр. Нар. Домі. Доповідь на тему „Значення „Просвіти" в нашому національно - к у л ь т урному відродженні" виголосив наш громадський діяч проф. Б. Загайкевич, а провадив „Вечором" та поділився цінними спогадами про Ювілята ред. В. Мудрий, відомий довголітній просвітянський діяч та заступник голови Головного Виділу Т-ва „Просвіта" у Львові.

Оголошення про влаштування „Вечора", а також інформацію підписаного про його відбуття вмістила „Свобода" в ч. 244 за 20 грудня 1956 р. та в ч. 33 за 19 лютого 1957. Крім оголошення в „Свободі" було розіслано ще понад 100 запрошень на цей „Вечір", в т. ч. і до п-ні Н. Д. Савченка та п. В. Дрошенка.

У згаданій інформації про „Вечір" підписаний піддав теж думку про потребу організування хоча б у Ню Йорку спеціяльного Комітету „Просвіти" — для належного приготовлення відзначення ювілею 90-тиріччя „Просвіти".

Та на жаль, не тільки цієї пропозиції, але й самого „Вечора" не завважила навіть і ВІЦ. Авторка „Паки й паки"...

П-ні Н. Д. Савченко звертає свій погляд надії у тій справі у бік НТШ у Ню Йорку та „Просвіт", які десь іще існують. Сумніваємося, чи НТШ в Ню Йорку, за своїм характером, зможе надати ювілеєві такого м а с о в о г о Т-ва, як „Просвіта", такий же масовий характер.

Чи не було б краще, коли б ініціятиву у тій справі взяли на себе Українські Народні Доми, принайменше в Ню Йорку і там, де вони є, і де нема „Просвіт"? Адже ж ці Доми, як і „Просвіти", мають культ.-Освітні Референтури, мають відповідні залі і, що найголовніше, біля них гуртується найбільше наша молодь; а саме їй — молоді цей ювілей дав би нагоду почути правду про наш просвітянсько - народницький рух, який виконав неоціниму працю в нашому національно - культурному й, у значній мірі, економічному відродженні.

М. Млаковий

Ню Йорк.

Перший сніг — груднева „Веселка"

Разом із першими сніжинками та разом з подарками від св. Миколая тихо злинуло до дітей на їх превелику радість і щору втіху грудневе число „В е с е л к и".

Чар природи, вкритої білим покривалом снігу, відчують діти з двох віршиків К. Перелісної „Перший сніг" і „Зайчик під снігом", що разом з віршем Діми „По сніжку" (ілюстрація Е. Козака), М. Щербака „Добрий схов" (ілюстрація П. Холодного) і Я. Божемської „Гороб'ятка" та з вступною ілюстрацією Л. Гуцалюка (діти на лещетах) і В. Залуцького (зима в саду) впроваджують читача в зимову атмосферу числа, надрукованого в зимних кольорах — темна й ясна синь.

Друга тема — це найрадісніше поруч Різдва зимове свято для дітей, празник св. Миколая, і цій темі присвячено вірш Г. Черінь „Лист до св. Миколая" (ілюстрація Е. Козака), сповнений дитячої віри, наївности й щирости та віршоване оповідання Р. Завадовича „Ніч під свято Миколая", в якому містика приходу цього Божого угодника в уяві дитини пов'язана з найновішими здобутками ракетної техніки й мандрівкою у міжплянетні простори. Це оповідання прикрашене ілюстраціями Л. Гуцалюка. Зимова й святиколаївська тематика продовжується в англійських сторінках („Оборонець рибалок" і „Мороз, вітер та сонце"). Передсмак різдвяного циклю святкувань дає сценка Р. Завадовича „Коли дзвенить щедрівка" з ілюстраціями М. Левицького про народні звичаї на свято Богоявлення. Ця ф о л к л ьорна сценка добре надається для інсценізації в молодечих організаціях, школах, радіових авдиціях, під час спільної ялинки. Вона цікава, жива й легка для виведення. Її рання поява друком дасть змогу приготовити виставу на різдвяно - святочний час.

Правдива казка Т. Білецької п. н. „Совина нивка" (ілюстрації Е. Козака) показує, що скарб у житті людина може знайти працею, пильністю, витривалістю та вірою в успіх. Із „Щоденника школярки Мілочки" вміщено розділ п. н. „Майстер Гриць" (ілюстрація Е. Козака). Продовжується також серія Борути.

Учислі теж дрібний матеріял — рецензії дитячих видань, листування, загадки, розваги. У числі 14 окремих наголовків пера 8 авторів і 17 оригінальних ілюстрацій (+ серія Борути й кілька заставок) роботи 5 мистців.

Грудневе число, це останнє число „Веселки" 1958-го річника. Одночасно це пригадка, що пора відновити передплату на новий 1959-ий рік. Оправлений 1958 річник чи річна передплата нового річника, це найкращий і найбільш ефектовний подарок, який можна зробити дитині в зимовому сезоні чи то від св. Миколая під подушку, чи від ангелика або Діда Мороза під ялинку.

Н. Л.

З наших буднів

ТИХИЙ РОБІТНИК

Так, ніяк інакше не можна назвати друга Ониська, як — тихий, народний робітник.

Він не має жадного титулу: не магістер він, ані професор, ні предсідник, ані теж жаден вайспрезидент. І хоч буває на різних зборах та конвенціях, проте ніхто ще досі не здогадався вибрати його до керівних органів тієї чи іншої організації.

Але як треба, скажемо, посидіти коло каси чи постояти коло дверей на Жалобній Академії, — то кого просять?.. Друга Ониська, розуміється. „Постійте, кажуть, друже, коло дверей, бо і так немає кого поставити".

Або як роблять антикомуністичну маніфестацію під Об'єднаними Націями, а не всі хлопці посходяться на час, бо той робить овертайм, а цей узяв дівчину на „райда", то кому кажуть таскати таблицю з бойовим написом „Бий Нікіту!" чи щось подібне?.. Розуміється — другові Онисьскові! І чи то дощ, чи погода, тачи інша оказія, а друг Онисько бере таблицю і йде пікетувати відвічного ворога України.

І не лінується друг Онисько на пікніку чи на іншому народному підприємстві постояти за барою, продавати пиво чи „гадоки", і не лінується друг О н и с ь к о після проби аматорського гуртка, чи по танцях, взяти в руки мітовку та й домівку підмести, чи світло погасити, а то, як потреба цього вимагає, то й не одного п'яного героя до собвею запровадити.

І, бачите, ніхто якось про це не говорить, і не пише в газетах, і ніхто тієї тихої, муравлиної праці не затягає до якогось протоколу — тихо - ша! А тому, що ніхто не пише і не втягає до протоколів, друг Онисько не лінується і робить це самотужки.

Має він у хаті (скажу вам по секреті!) таку книжку в горних палітурках. Ця книга — то історія його трудящого, самовідреченого життя. „Книга Битія" тихого, народного робітника.

От, скажемо, в неділю опівночі, по всіх парадах і академіях, вертається друг Онисько додому, відкриває свою книжку і починає писати. Підсумовує, так сказати, досягнення за останній „вікенд":

„На Святочній Академії Чупринки" стояв коло дверей — 1 годину. На Балю Української Д и в і з і ї продавав бльочки на сендвічі — 1½ години. Потім стояв за барою — 2 години. На відчиті проф. Капусти розставляв стільці, зібрав до шапки колекту — ½ години. Зробив порядок, позамітав залю — ½ години. Разом — 5½ години". Дата, підпис.

А чи Ви знаєте, скільки в друга Онисська відроблених таких годин на національному облозі?.. Як не знаєте, помножте собі — пересічно 5 годин у тижні через 52, а потім через 10 років. Виходить, друг Онисько віддав досі 2,700 годин свого скитальського життя національній справі! Тепер, прошу, візьміть пересічну ставку, яку платять робітникові в Америці — півтора доляра на годину, і помножте на 2,700 ... Дістанете суму понад 4,000 долярів!

Тепер я Вас запитаюся: є друг Онисько тихий меценат український чи ні? Є, бо так книжка показує! Але він не має претенсій до УККА чи до екзильного уряду, чи до майбутнього уряду вільної Української Держави в Києві, щоб ці гроші були йому повернені з процентом. Борони Боже! Він цього не бажає! Але чоловік любить порядок і хоче, щоб йому все стояло чорне на білому.

Ікер.

В Брукліні виставлено „Наталку Полтавку"

Бруклин, Н. И. — 14 грудня в залі Українського Національного Дому драматичний гурток при парохії св. Духа в Брукліні виставив з повним успіхом оперету І. Котляревського „Наталка Полтавка" в такій обсаді: артист укр. сцен Ф. Федорович грав ролю Возного (запрошений на гостинні виступи), Наталкою була п. М. Стефанишин, Терпелихою — п. М. Рейнарович, Петром — соліст нюйоркської „Думки" п. Б. Перожок, ролю Виборного грав Лев Рейнарович, а Миколою був п. І. Стефанишин. Мистецьким керівником був п. Лев Рейнарович, фортепіяновий супровід вів п. Ігор Соневицький, а танками керував п. Роман Петріна. Численна публіка була захоплена грою артистів, яким дякувала гарячими оплесками та квітами. Чистий дохід призначено на будову парохіяльної школи.

Організують комітет „Демократи за вибір Кеннеді" в стейті Ню Джерзі

Трентон, Н. Дж. — Демократичний провідник повіту Гудсон в Ню Джерзі Джан Ф. Кенні порвав свої зв'язки з домократичним губернатором свого стейту, якого називають між можливими кандидатами в 1960 році, і поробив перші заходи для заснування окремого комітету, що має називатися „Демократи за вибір Кеннеді". Згідно з повідомленням цоденника „Нюарк Івнінг Нюз" вже відбулися перші збори в Ню Йорку, на яких мали бути представники сенатора Джана Ф. Кеннеді з Массачусетс. Кенні сказав, що до цього комітету мали б належати не тільки демократи, але також і незалежні та ті республіканці, які є прихильниками сенатора Кеннеді. Кенні вже давніше не був у приязних відносинах із губернатором Робертом Майнером. Кенні не є офіційним демократичним провідником повіту Гудсон, але він має ним незабаром стати, обіймаючи головство в повітовому демократичному комітеті.

26 ГРУДНЯ ПРАЦЮВАТИМУТЬ В ПОШТОВИХ УРЯДАХ

Вашингтон. — Головний поштмастер Артур Е. Соммерфілд зарядив, щоб поштові працівники нормально працівники нормально працювали в дні 26 грудня, в п'ятницю після Різдва. Президент Айзенгавер зарядив був давніше, щоб всі федеральні працівники були звільнені від зайнять в дні 26-го грудня, і тим способом вони матимуть 4-денні вакації. Соммерфілд гадає, що не можна залишати громадянство без пошти повні 4 дні.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ з І. П. БАГРЯНИМ

(Закінчення зі стор. 1-шої)

прикладі совєтського терору проти нього самого. Діло в тому, що виходячи з України під час останньої війни, п. Багряний у жахливих воєнних обставинах згубив свого тоді малолітнього сина, Бориса Багряного. Тепер цей син, уже 22-літній юнак, виступає час від часу в совєтському радіо з всілякими закликами до свого батька. П. Багряний не сумнівається, що його син робить це під совєтським терором. Найбільше уваги віддано на конференції національним проблемам Совєтського Союзу, які п. Багряний вважає за сильніші від атомової бомби, якщо б тільки західній світ умів їх належно використати. Напр. п. Багряний переконаний, що коли б угорське повстання було протягнулося ще бодай один тиждень часу, то повстання поневолених народів проти комуно-московського окупантського режиму було б охопило весь Совєтський Союз. Після вичерпання питань і відповідей, конференцію закрив знову п. Д. Галичин, дякуючи її учасникам і п. Багряному. Після того відбулась ще свобідніша виміна думок та інформацій під час перекуски.

Під час експльозії газу в Аллентавні згинуло 6 осіб, а 15 є поранені

Аллентовн, Па. — В неділю 14-го грудня було кілька експльозій газу, які спричинили смерть 6 осіб, а 15 осіб є попечені або поранені. Кілька осіб вийшло на ґанок старого готелю Мавнтейвіл, щоб звідтам із другого поверху приглядатися, як горів газ на вулиці, прорвавшися з рури в землі. Та негайно настали інші експльозії газу і ті всі особи згинули в полумені, як будинок 120-річного готелю розірвало на двоє, і він цілий знайшовся в огні. Поранені ті особи, які стояли на вулиці і приглядалися, як горів газ. 50 осіб, які були в барі цього готелю, вспіли втекти. Тіло однієї вбитої особи не вдалося досі зідентифікувати.

Голова Комісії Видатків обіцяє змагати до збалянсування бюджету

Вашингтон. — Голова Комісії Видатків в Палаті Репрезентантів демократичний конґресмен із Міссурі Кларенс Кеннон заявив, що він зробить „все, що буде в його силі, щоб збалянсувати федеральний бюджет" і не допустити до непотрібних федеральних видатків. Конґресмен Кеннон сказав у телефонічному інтерв'ю з журналістом: „Мусимо припинити видавати гроші на речі, без яких можна обійтися, хоч би це були дуже важливі речі". Конґресмен Кеннон очолює Комісію, яка затверджує всі бюджетові видатки, і тому він має поважний вплив на висоту федерального бюджету. „Вони не можуть видати більше від того, що ми призначимо, а ми не збираємося призначити ані одного цента більше, як треба", — сказав Кеннон, який настрашився, коли почув, що дехто плянує новий бюджет на 1960 рік в сумі 79-ох або й 80-ох більйонів долярів. „Це — безглуздя, сказав він, бо ми напевно обкроїмо кожний зависокий бюджет".

В Шикаґо втопилися два українські юнаки

Шикаґо. В самий день поляки, 27-го листопада ц. р., в Гумбольдт Парку в Шикаґо, коли мілкі води вкрилися першим тонким ледом, два наших юнаки, а саме Ярослав Мельник, 12, 829 Н. Раквел вул. і Роман Кловатий також 12, 902 Н. Вестерн Евню, проломившись на леді, скінчили своє молоде життя.

Коли Ярослав Мельник пішов на лід, який був ще досить тонкий, лід проломався і він опинився у воді. Його приятель Роман Кловатий підбіг, щоб подати йому руку і вирятувати з води. Не легко це вдається, бо той, хто потапає, а зловиться свойого рятівника, вже ніколи його не пуститься. Коли Ромко подав руку Славкові і під ним заломився лід, тоді оба хлопці опинилися у воді.

Дженеліс Фоґеліс, американець, бачачи таку трагедію зі свойого авта, яке запаркував біля парку, негайно побіг на місце нещастя. Роздягнувшись до спідньої білизни, вліз до води, щоб рятувати хлопців. Та не вдалось йому, бо не легко у воді бродити, коли лід під ногами проломлюється.

Фоґеліс сказав пізніше поліції таке: „ Мене і хлопців ділили ще яких 8 стіп льоду, коли один із хлопців пішов під лід, а другий ще підскакував у воді, я ще бачив його голову і руки. За хвилю другий хлопець зник під льодом, і я вже не бачив більше нікого". Фоґеліса забрали зараз до шпиталю. На місці вже були пожежники і поліція. Витягнувши довгі драбини над льодом, два пожежники, прив'язавшись шнурами до драбини, скочили до води шукати хлопців. Ще більше пожежників залізло у воду аж по шию. (Вода має місцями до 8 стіп глибини).

Пожежники Масьоні і Едвард Ґльоґла виловили хлопців з-під льоду, яких негайно завезено до шпиталю св. Елизабет. Також три пожежники мусіли остатись в шпиталі по такім зимнім купелі.

Роман Кловатий ще жив по витягненні його з води, одначе по кількох хвилинах лікарі ствердили смерть обох хлопців. Оба хлопці були учнями 6-ої кл. Школи св. о. Миколая в Шикаґо.

Володимир Івасютин
рекор. секретар Батьківського Комітету при Школі св. о. Миколая в Шикаґо.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ШИКАҐО, Ілл. — Річні збори Сестрицтва Благовіщення, Відділ 125, відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 1,30 по полудні при 845 Н. Вестерн Евню. — І. Подола, секр.

КЕНЗАС СИТІ, Кен. — Б-во св. Володимира, Відділ 323, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., у відділовій залі, 10 Норд Феррі. На порядку дня: вибір нового Уряду. Просимо усіх членів прибути точно і численно. За Управу — Михайло Білик, секретар.

ПАСЕЙК, Н. Дж. — Річні збори, Відд. 97, Тов. ім. І. Франка відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., в церковній залі 47 Говп Евню, о год. 2-ій по полудні. — В. Бродський

РАНКІН, Па. — Б-во св. Григорія, Відділ 24, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 2-ій по полудні в домі предсідника, при 307 Н.-Голенд. Евню. Просимо приєднувати нових членів, вирівнати залеглости і прийти численно на збори. На порядку дня, крім вибору нового Уряду, кілька важних справ. — Антін Круль, предс.; Анна Кушнір, кас.; Ник. Щур, секретар.

ГУДСОН, Н. И. — Б-во св. Йосафата, Відділ 477, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 12-ій (по співаній Богослужбі), в шкільній залі церкви св. Николая. На порядку дня: річні звіти і вибір Уряду на 1959 рік. Просимо про численну участь. — Микола Мальчівський, предс.; Павла Сиротюк, секретар.

Боффало, Н. И. — Б-во св. о. Миколая, Відділ 127, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю 21-го грудня 1959 р., в церковній залі при Фільмор і Онейда вул. зараз по співаній Службі Божій. Побір вкладок від год. 11,30 до 1-ої по полудні. Просимо вирівнувати залеглі вкладки, щоби уникнути суспенди. Суспендовані члени, будуть негайно привернені у всіх правах, як тільки вирівнають довги. Просимо приєднувати нових членів і прийти численно та точно на збори. На порядку дня річні звіти і вибір Уряду на 1959 рік. — І. Була, предс.; П. Володка, фін. секр., М. Гаровус, касир; М. Левицький, рек. секретар.

АЛЕНТАВН, Па. — Б-во ім. св. Арх. Михаїла, Відділ 147, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., в залі української православної громади, о год. 2-ій по полудні. На порядку дня: річні звіти і вибір Управи на 1959 рік. Приявність членів обов'язкова. Просимо вирівнати усі залеглости і приєднувати нових членів, щоб чисельно подвоїти нашу, найстаршу в Алентавні, організацію. — Іван Задворський, секретар.

АРНОЛЬД, Па. — Річні збори 269-го Відділу відбудуться 21-го грудня 1958 р. (неділя), о год. 2-ій по полуді, в Українському Горожанському Клюбі. На порядку дня: річний звіт і вибір Управи на 1959 рік. — Управа.

ШИКАҐО, Ілл. Н. ПУЛМАН. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відділ 243, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, дня 21-го грудня 1958 р., о год. 2-ій по полудні в церковній залі. На порядку дня вибір Уряду на 1959 рік. Просимо про численну участь. — Л. Віллік, секретар.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Т-во Укр. Клюб Поступовий, Відд. 70, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в середу, 17-го грудня 1958 р., о годині 7-ій вечором, в УНДомі 90-96 Фліт Стр. Просимо привести нових членів до Товариства і до УНСоюзу. — П. Костик, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Братство св. Івана Хрестителя, Відділ 270, повідомляє, що збори відбудуться в четвер, 18-го грудня 1958, о год. 7-ій веч. в УНДомі при вул. Фліт і Овкленд Евню. Проситься прийти численно і вирівнати вкладки, бо то вже останні збори в році. — Управа: Т. Гіль, М. Баран. О. Островський, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Тов. Укр. Січ, Відд. 170, повідомляє, що Місячні збори відбудуться у п'ятницю, 19 грудня, о год. 6 вечером у приміщенні УНДому при Фліт і Овкленд Евню. Проситься вирівнати свої довги, щоби не переносити на біжучий рік. — П. Мелень, предс., В. Плечонь, кас., І. Грабар, секр.

МІЛВОКІ, Віс. — Тов. ім. Ів. Франка, Відд. 103, повідомляє усіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що Річні збори відбудуться в суботу, 20 грудня, о год. 7-ій веч., в церковній залі при Савт 11 Стр., 1037 і Вест Вашинґтон Стр. Просимо усіх членів прийти і привести своїх знайомих, хай впишуться до УНСоюзу, а довгуючих членів просимо вирівнати свої вкладки. На порядку: звіт Контрольної Комісії за 1958 рік і вибір уряду на 1959 рік. — Управа Відділу.

СТ. ЛУЇС, Мо. — Повідомляється всіх членів Тов. Св. Володимира, Відд. 179, що Річні збори відбудуться дня 21 грудня 1958 р., в УНДомі під ч. 2838 Маґнолія вул., о год. 1:30 по полудні. Проситься прибути на час, бо маємо багато важних справ до полагоджування. На порядку: вибір нового уряду на 1959 рік, а довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглі вкладки. — М. Дмитришин, предс., М. Кульчицький, кас., І. Назар. секр.

ТРЕНТОН, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ", ім. Б. Хмельницького, Відд. 245, відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 4-ій по полудні, в домівці Української Католицької Парохії при 1195 Дуц Евню. Присутність членів обов'язкова. — Осип Ґоянюк, предс.; Осип Сабат, касир.; М. Мартиненко, секр.

АКРОН, Огайо. — Б-во Сош. Св. Духа, Відділ 295, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 року, о год. 1,30 по полудні в церковній залі. Просимо вирівнувати залеглости, щоб не переносити їх на наступний рік, як теж вписувати в члени своїх рідних, якщо вони ще не є членами. Вступ вільний. Відбудеться рівнож збірка пожертв на „Веселку" і доплати до „Свободи". — М. Іванищук, предс.; С. Мотрович, касир; В. Пулк, секретар.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ". Відділ 342, відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., в церковній залі, 645 Рузвелт Ев., о год. 2-ій по полудні. Просимо членів явитися на зборах і заплатити свої вкладки. Позамісцеві можуть надсилати вкладки до о. Івана Гундяка, 645, Рузвелт Евню, Картерет, Н. Дж., який тимчасово виконує обов'язки секретаря. Довголітній секретар п. І. Маркович поважно хворий й тому не слід його турбувати. Урядники Відд. не спроможні ходити по домах за вкладками, тому просимо вплачувати їх безпосередньо, щоб уникнути зайвого суспендування. — Уряд.

ЙОНҐСТАВН, Огайо. — Б-во св. Михаїла, Відд. 140, повідомляє, що Річні збори відбудуться 21-го грудня в неділю, зараз по великій Службі Божій, о год. 11.30 під церквою. Просимо вирівнати залеглі вкладки. На порядку: вибір уряду на 1959 рік. — Стефан Нановський, предс., Галена Горак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Тов. ім. Ів. Франка, Відд. 83, повідомляє своїх членів, що Річні збори відбудуться в неділю, дня 21-го грудня 1958, о год. 12.30, в домі Тов. Укр. Горожан, під ч. 847 Н. Френклин. Проситься членів прибуту на ці річні збори. Порядок: звіт Управи і Контрольної Комісії з діяльности за 1958 р., та вибір Управи на 1959 рік. Члени, котрі довгують і не вирівнають довгів, будуть суспендовані. — Р. Карбівник, предс., Симеон Чорномаз, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Сестрицтва Пресв. Марії, Відділ 112, відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., по 3- і 4-ій Службі Божій в церковній залі. Про зміну адреси просимо повідомляти секретаря. Просимо членів вирівнати усі залеглости перед кінцем року. — М. Купер, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Річні збори Т-ва св. о. Николая, Відд. 104, відбудуться в неділю, 21-го грудня, о год. 2-ій по пол. в приміщенні УНДому при 760 Стейт Стріт. На порядку: звіт з 1958, вибір нового уряду на 1959 р. Просимо обов'язково прибути. По річних зборах Відділу УНС, відбудуться збори Лемківського Відділу ч. 12. Прохається лемків прибути на 4-ту годину по пол. — М. Зелвак, предс., В. Матковський, секретар.

СЕЙМОН, Конн. — Відділ 10, повідомляє своїх членів, що Річні збори відбудуться 21-го грудня 1958 в церковній галі, о годині 10-ій рано. На порядку нарад: вибір уряду на 1959 рік. — Іван Модзік, секр.

Посмертні Згадки

АНДРІЙ ГІРМАН, довголітній член Бр. св. Василія Великого, Відд. 364 УНСоюзу, помер несподівано 24 листопада 1958 на 78-му році життя. Покійний один з тих, що заснували цей Відділ, вступив 1 вересня 1913 і був членом до цього часу. Покійний походив з м. Мости Великі, пов. Жовква, Західня Україна. Полишив у смутку дружину Анастазію, двох синів: Михайла і Стефана й дві доньки: Юлію і Гелену, двох зятів і дві невістки і внудів. Похорон відбувся 27 листопада 1958 р., при участи родини, приятелів і членів Братства до церкви Пр. Діви Марії, а відтак на вічний спочинок на цвинтар св. Ап. Петра і Павла в Парма, Огайо. В. И. П.

Володимир Владика.

СЕМЕН ЛОМИШ, довголітній член Бр. св. Василія Великого, Відділ 364 в Клівленд, Огайо. Покійний походив зі села Монастирець, повіт Жидачів. Західня Україна. Полишив у смутку доньку Анну Гаврилян, сина Стефана, зятя, невістку і внуки. Похорон відбувся 26 листопада 1958 р., при участи родини, приятелів і членів Бр., до української церкви св. Ап. Петра і Павла, а відтак на вічний спочинок на цвинтар св. Ап. Петра і Павла в Парма, Огайо. В. И. П.

Володимир Владика.

МАРІЯ КІРА, членка Т-ва Запорожська Січ, Відділ 342 УНСоюзу в Картерет, Н. Дж., упокоїлась у Бозі, дня 20-го листопада 1958 р., після довгої недуги, на 63 році життя. До УНСоюзу вступила в 1924 р. Залишила в смутку мужа Николая Кіру, п'ятеро дітей і десятеро внуків. Похорон відбувся в українській православній церкві Св. Димитрія, дня 24-го листопада, при участи родини, членства Відділу, Сестрицтва Св. Покрови і численних приятелів і знайомих. Тлінні останки Покійної зложено на спочинок на українській секції Кловер Меморіял Семетері в Вудбридж, Н. Дж. — Вічна їй Пам'ять!

о. Іван Гундяк,
виконуючий обов'язки секретаря Відділу

ТАРЗАН, ч. 4177. Новий демон.

Під час бенкетування в селі Векюбі Тарзан довідався, що тубільці бояться якогось дивного „білого демона".

— Бо хто ж інший як не демон, сказав ватажок, — може приносити грім із неба . . . і вбивати!

— Мусите розказати мені все, — похмуро відповів мавполюд. Векюбі важко відітхнув: „Так єсть, бвана" . . .